

PRODUKTUEN SEGURTASUNA

Motozikletak

ASMATU
JOPUNTUAN. **ZURE**
SEGURTASUNA
DAGO JOKOAN

Ikaslearen Koaderno

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN
DIPUTACIÓN FORAL DEL GOBIERNO VASCO

COMISIÓN EUROPEA

Koordinatzailearen Nazioarteko SAREAN Europako Kontsumitzailearen Eskualdeko Akordioaren eta Zerbitzuaren Autonomia Erregulazioaren dute parte (Kanada, AEBak, Vatikanoko Aholkularitza, Galizia, Gaztelako Mendebaldeko Errege Erresuma, Euzko Autonomia Erregioa, Estatuak, Irlanda, Italia, Leizor, Lituania, Letonia, Portugal, Espainia, Portugal, Grezia eta Frantzia). Ogasun eta Kontsumitzaile Ministerioaren (Kontsumitzaile Informatio Nazionaleko eta Merkataritza, Kultura eta Kirolen Ministerioaren (Europako proiektuak) Zuzendaritza Nazionala) laguntza jaso da.

Motozikletak

SEGURTASUNEN DEKALOGOA

- 1. Ibilgailu bat erosi behar baduzu ondo ezagutu behar dituzu produktu hauen merkatuko alderdi guztiak: adin eskaera, ezinbesteko dokumentazioa, homologazioa eta abar.**
- 2. Motorra erosi aurretik, ondo informatuta egon behar duzu. Gogoan eduki ibilgailu, ekipo, ordezkoko pieza eta akzesorio guztiak alde aurretik homologatuak izan behar direla, eta oso garrantzitsua dela alderdi guztiei erreparatzea: segurtasuna, abiadurari buruzko araudiak, bermearen epea eta baldintzak, merkaturaren dauden eskaintzak eta abar. Ez aukeratu motorra bere estiloagatik soilik.**
- 3. Bigarren eskuko motorra erosi behar baduzu, froga ezazu alde aurretik. Aurkitu motorraz aditzen duen konfiantzako pertsona bat motorra zurekin batera azter dezan. Egiaztatu motorraren kable eta elementu guztiak egoera onean daudela, martxan jartzean zarata bitxi edo igurtzirik ez direla entzuten, eta gogoratu motor batek ez behar larriren bat eduki badu akastuta egon daitekeela.**
- 4. Begira ezazu ea motorraren paper guztiak zuzenak diren; ez onartu paperak zerbait arraro antzematen badiezu. Aztertu (Trafikoan ere galde dezakezu) ea motorraren jabeak isunik daukan ordaintzeke. Ardura zaituz hainbat kontuz: gasolinaren kontsumoa, eduki dituen arazoak, aseguruagatik zenbat ordaintzen duen eta abar.**
- 5. Edozein ibilgailu, berria zein bigarren eskukoa, erosi aurretik frogatu egin behar duzu. Zehatz-mehatz jakin behar duzu dena ondo dabilena. Azter itzazu mekanismo elektronikoak: argiak, intermitenteak, klaxona, motorraren gelditzea, arrankea...**
- 6. Seriekoak ez diren eskape-tutuak homologatuak izan behar dira eta ez dute jatorrizko eskapeen zarata maila gainditu behar. Ez da inoiz eskape sistema eraldatu behar, horrela zarata handitzen baita. Bigarren eskuko motorretan, ugetutako, matxuratutako edo kaltetutako eskapeak aldatu behar dira zarata handitzen dela nabarmentzen den unean: motorraren mekanika kalte dezake.**
- 7. Motorra erosterekin batean behar diren norbanako babes ekipoak ere erosi behar dituzu: kaskoa, belaukoak, ukalondokoak, buzoa edo kolore argi eta ikusgarrietako arropa eta abar. Horrela ondo babestuta egongo zara. Gogoratu ez duzula inoiz motorra kaskorik gabe erabili behar.**
- 8. Ez ahaztu motorrean ibiltzeko beti argiak piztuta eraman behar dituzula. Eduki itzazu argiak, intermitenteak, galgak, gurpilak eta abar egoera onean.**
- 9. Motorra erabiltzen baduzu, zirkulazio arau guztiak betetzeaz gain, ibil zaituz, beti, gainerakoak eta zeure burua ere arriskutan ez jartzeko arretaz.**
- 10. Ez gidatu inoiz alkohola edo beste droga motaren bat hartu baduzu. Hobe distraitu gabe joatea, itzal ezazu walkman edo discmana, gidatzerakoan ez egin arreta galarazi ahal dizun ezer. Sakelako telefonoa aldean badaramazu, amatatuta egon dadila. Ez egin aurreratze ausartirik, ez eta aparkatutako autoen ondo-ondotik pasa ere, bat-batean abia daitezke eta. Bete itzazu trafiko seinaleek eta zoladuran idatzitako seinaleztapenak diotena.**

AURKIBIDEA

1. HASTEKO	>>> 1	6. DENBORA-PASEN SOLUZIOAK	>>> 10
2. MOTOZIKLETEI BURUZ MUSIKATZEN	>>> 1	7. JARDUEREN SOLUZIOAK	>>> 10
3. JARDUERAK	>>> 2	8. GLOSARIOA	>>> 11
4. DENBORA-PASAK	>>> 7	ERANSKINA	>>> 12
5. UMORE GRAFIKOA	>>> 9		

Argitaratzailea: Kontsumitzailearen Hezkuntza Sarea

<http://www.infoconsumo.es/eecred>

Egileak:

Nieves Álvarez Martín

Laguntzaileak

Leticia Ortiz Bedia, M^a del Pilar González Echezarreta,

Ana Vallejo Echezarreta, Iratxe Bilbao Bustingorri

Diseinua eta maketazioa:

Mª Isabel Gómez Bedia

Mª Luisa Lavín Solana

Ale-kopurua:

Autonomia Erkidego bakoitzerako koordinazioa:

Gonzalo Sánchez Moreno (Kantabria)

Rafael González del Busto (Asturias)

Mª José López Ródenas (Valentziako Erkidegoa)

Esther Álvarez Fernández (Galizia)

Alejandro Salcedo Aznal (Gaztela-Mantxa)

Arrate Martínez de Guereñu (Euskal Herria)

José Mª Iglesias Sánchez (Extremadura)

Susana Gil (Madril)

Francisca Pérez Jiménez (Aragoi)

Carmen Herrero Álvarez (Gaztela eta Leon)

Susana Conde Escorihuela (Errioxa)

Luis Domínguez Rodríguez (Kanariak)

Julia Guimerá Gargallo (Katalunia)

Lege Gordailua:

Inprimaketa: J. Martínez S.L.

1. HASTEKO

Zein da gehien erabiltzen duzun garraioidea?, bizikleta erabiltzen al duzu?, motozikleta erabiltzen al duzu?, noiztik duzu bizikleta edo motozikleta?, moto edo txirringen zer marka ezagutzen dituzu?, horien arriskuak eta nola saihestu ezagutzen al dituzu?, moto edo bizikletako istripuren bat noizbait izan al duzu?, horren arrazoia gogoratzen al duzu?, garraioidea hauek oker erabiltzeak zure osasunerako arazoak ekar ditzakeela uste al duzu?, arrisku hauek gerta daitezkeen arriskuak eta egoerak ezagutzen al dituzu?

Galdera asko? Baliteke, baina... erantzun guztiak ezagutzen al dituzu? Batzuk, itxuraz errazak dira, baina... benetan horrelakoak al dira? Kasu hauetan eta antzeko beste batzuetan, erantzun zuzena ez baduzu aurkitzen, horren emaitza hasieran batean iruditu zaizuna baino arazo askoz larriagoa izan daiteke zuretzat. Hori dela eta, informazioa baldin baduzu, hori saihestu ahal izango duzu. Gainera, Noizbait pentsatu al duzu motozikletak ikasteko materia izan zitezkeenik? Ez, ezta? Bada, ikus dezakezunez, bada. Hori dela eta, interesgarria izan daiteke arreta jartzea eta koaderno honetan agertzen diren jarduera guztiak eta ikasgelan proposatzen dizkizutenak egin ditzazun. Amaieran, segurtasun osoz, hauei eta bestelako galderei erantzuna eman ahal izango diezu, hainbat bitxikeria ezagutuko dituzu eta pentsatu gabe zerbaitekin egin baino lehen prebenitu ahal izango duzu, eta informazio gehiago duen pertsona izango zara moto edo bizikleta bat erabili aurretik, ondoren eta bitartean.

2. MOTOZIKLETEI BURUZ MUSIKATZEN

Koaderno honetako azken orrialdea begiratu al duzu? Ez baduzu egin, egin ezazu orain. «Motozikleten dekalogo» irakurri al duzu? Zure lagunekin batera berriz ere irakurri, hausnarketa egin bakarrik edo taldean. Honezkero argi al duzu? Bada, orain konpositorea zarela eta motozikletei buruzko abesti baten letra eta musika egiteko agindu dizutela pentsatu behar duzu. Irakurri duzunaren antzeko letra asma ezazu, zure hizkerari, estiloari egokitzen duzula; gehien gustatzen zaizun erritmoa aukera ezazu (rap, rock, pop...). Ondoren, bakarrik edo zure lagunekin batera, maketa bat grabatu, ausartzen al zara? Gure web gunean begiratzen baldin baduzu horrekin egin dezakezuna jakin ahal izango duzu.

www.infoconsumo.es/dianaseguridad

3. JARDUERAK

Hemendik aurrera ikasgelan zure irakaslearekin batera egin ditzakezun hainbat jarduera topatuko dituzu. Garrantzitsua da parte hartzen eta konpontzen saia zaitezela. Izan ere, horietako askok motozikleten munduari buruz gehiago ezagutzen lagunduko baitizute.

I. FITXA: MOTOZIKLETA BAT GIDATZEN DUGUNEAN KONTUAN HARTU BEHAR DITUGUN PUNTU GARRANTZITSUENAK

Agian ez duzu motozikletarik gidatzen eta ez duzu hauetan interes handirik baina garrantzitsua da informatuta egon zaitezela eta jarraian kontuan hartuko ditugun puntuak ezagut ditzazula. Aukera izaten duzunerako prestatuta egon behar zara.

Hemen sei burbuila dituzu. Horietako bakoitzaren barruan galdera ezberdina aurkituko duzu. Horietako bakoitzari erantzun behar diozu kasu bakoitzean kontuan hartu beharrekoa bilatzen duzula. Gogoan izan behar duzu galdera hauen erantzunak topatzeak motozikleta segurtasunez gidatzen lagunduko dizula.

Motozikletak gidatzeko zer lizentzia mota ezagutzen dituzu?

Moto bat gidatzen duzunean zer ez duzu egin behar?

Gidatu behar baldin baduzu zer uste duzu ez duzula egin behar?

Motozikletaren zein parte aldizka kontrolatu behar dituzula uste al duzu?

Zure ustez zein dira motozikletan ibiltzen zarenenean babestu ahal zaituzten elementuak?

Istripua gertatzekotan nola lagundu ahal duzu?

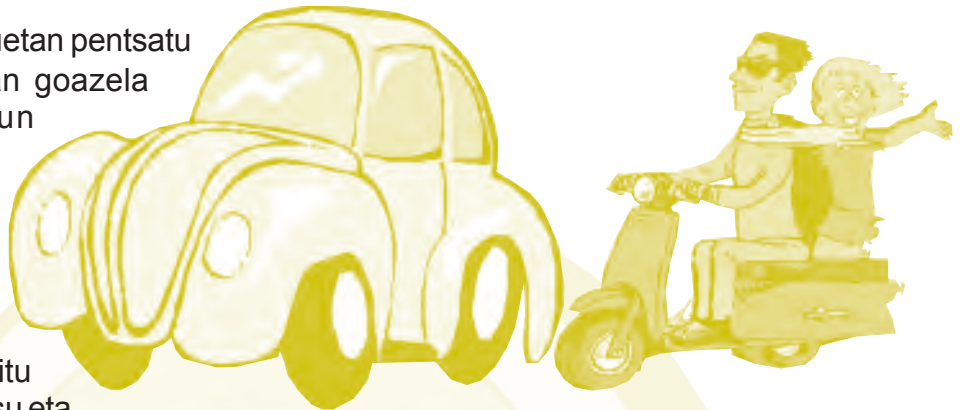
Soluzioak aurkitu ondoren gainerako ikaskideekin komentatu eta eztabaidatu ahal dituzu denak ados zaudeten eta zergatik ezagutzeko.

2. FITXA: NON DAGO ERROREA?

Jarraian marrazki bat duzu, bertan gidari bat, berarekin doana, bere motozikleta eta beste ibilgailu bat ageri dira. Bost errore, hau da, motozikletan goazela sekula egin behar ez genituzkeen bost gauza topatu beharko dituzu.

Horiek aurkitzeko gauza hauetan pentsatu beharko duzu: motozikletan goazela saihestu behar ditugun elementuak, edo nahitaez erabili behar ditugunak, edo baita igo baino lehen berriz aztertu beharko genituzkeen motozikletaren zatiak ere.

Aurkitu erroreak eta arrazoitu zergatik diren hain garrantzitsu eta errore horiek direla eta gerta zitezkeen istripuak.

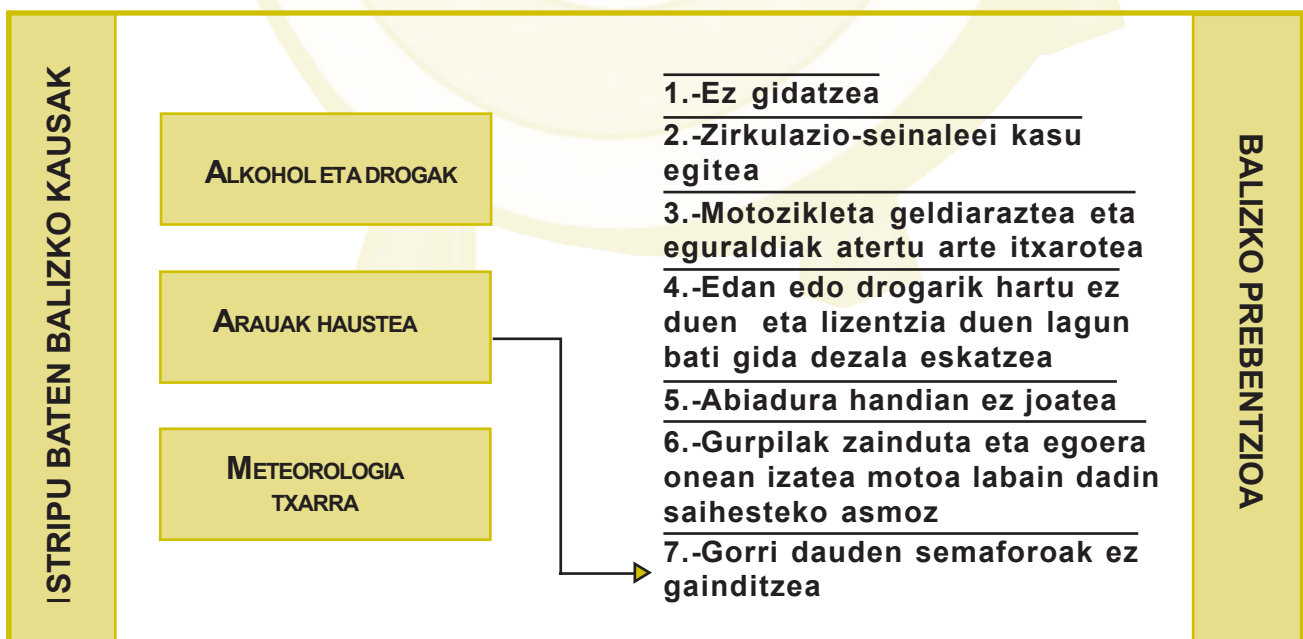
3. FITXA: ISTRIPU BATEN AURREAN, PREBENTZIOA EGON AHAL IZAN ZEN

Askotan, istripu baten ondoren geure buruari galdera hau egiten diogu: zergatik gertatu da? Eta askotan erantzuna prebentzio ezan dago. Baina, badakizu, beti, beti hobe da prebenitzea ondoren damutu behar izatea baino, atsotitz ezagun batek ederki azaltzen duen bezalaxe.

Jarduera honen bidez horixe da egin nahi duguna, istripu ezberdinen prebentzioa bilatzea alegia. Hori egiteko motozikleta istripuen kausa nagusiak eta horien prebentzioak aurkeztuko dizkizugu. Horiek guztiak zuzen lotu baino ez duzu egin behar.

Istripuen arrazoi bakoitzean bat etortze bat baino gehiago topatzea gerta liteke. Hori gertatzekotan, egin ditzakezun konbinazio guztiak egin itzazu.

Jarraian adibidea jarri dizugu.

4. FITXA: ESALDIAN DAGOEN ERROREA TOPATU BEHAR DUZU

Zure ezagutzak egiaztatu nahi dituzu? Jarraian dituzun esaldi hauetan dagoen errorea non dagoen esatea proposatu nahi dizugu. Aurkitzen duzunean kolore batez markatu edo azpimarratu eta gero puntuatutako lerroetan esaldi zuzena idatzi ahal duzu edo besterik gabe zure ustez zergatik dagoen gaizki azaldu.

1.- 125 z.k. dituzten eta 11 kilowatteko potentzia duten motozikletak gidatzeko beharrezkoa den A1 gidabaimena ateratzeko izan behar duzun gutxieneko adina, 18 urte dira.

2.- Marcosek hamar urte dituen bere anaia Joan paseo laburra egitera emango du.

3.- Garagardo batzuk baino ez dira!, ez da ezer gertatuko gero etxera nire motozikletan eramaten bazaitut.

4.- Motozikleta erosiko dut baina ez dute aseguru egiteko asmorik. Horrela dirua aurreztuko dut.

5.- Motozikletan nindoan eta bat-batean istripu bat ikusi nuen. Berehala bertara joan nintzen, mugitu ezinik geratu nintzen, laguntza! Baina ezin nuen oihukatu.

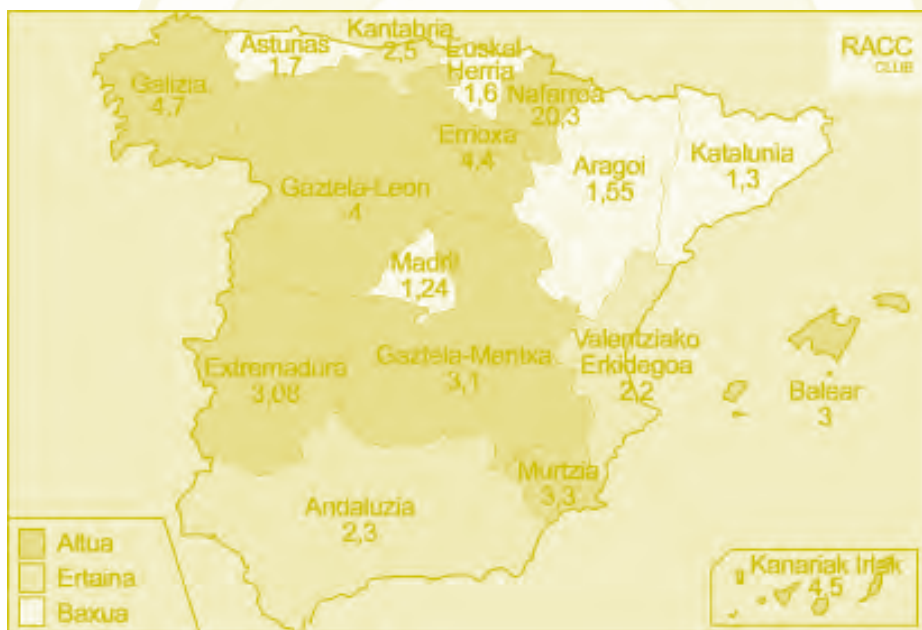
5. FITXA: ISTRIPUAK ESPAINIAN

Jarraian duzun mapa begira ezazu. Kataluniako Real Automovil Club (RACC) delakoak Europako bestelako Automobil Klubekin lankidetzan egin dituen segurtasunari buruzko azterketa baten emaitzekin bat dator.

Mapa horretan motozikleten istripuetan dauden hildakoen ehunekoa adierazten du ibilgailu hauen istripuetan dauden zauritu guztiak kontuan hartuta. Datuok Autonomia Erkidegoen arabera adierazita daude eta 2000. urtekoak dira. Bertan adierazita dauden datuek zure arreta bereganatzen al dute? Deigarria gertatzen zaizun zerbait aurkitu al duzu?

Madril eta Katalunian ibilgailu hauek dituzten istripuetan hildako gutxiago egotea ez al zaizu deigarria gertatzen? Zure ustez zergatik da?

Taldeka lan egin dezakezue datu hauen arrazoiak aurkitzen saiatzeko asmoz, horrela ideiak eman ditzakezue eta denon artean eztabaidatu. Denok ados zaudeten ideia bat duzunean, gainerako ikaskideei adierazi horiek ere bat datozen edo ideia hoberik duten ikusteko asmoz.

ITURRIA:
RACC, 2000. URTEA

6. FITXA: LANDA-LANA

Motozikletako istripuak prebenitzeko kanpaina aurkez dezazuen proposatu nahi dizuegu. Hori egiteko taldeka lan egingo duzue, horrela, talde bakoitzak kanpaina ezberdina burutuko du.

Babesteko beste elementu baten gaia, zuek nahi duzuen (kaskoaren erabilera sustatzea adibidez) aurkeztu behar duzue edo alkoholaren kontsumoaren edo egoki deritzozuen inguruan prebenitu behar duzue.

Zuen kanpaina egiteko kartoi meheak erabil ditzakezue kartel handiak egiteko eta orriak erabil ditzakezue triptikoak egiteko. Irrati edo telebistako iragarkiak ere egin ditzakezue.

Oso interesgarria izan daiteke zuen informazio-kanpainak ikasten ari zareten ikastetxeetan zabaltzea, horrela, gainerako ikasleek ebaluatu eta gehien gustatzen zaiena zein den erabaki ahal izango dute. Gogoan izan kanpaina sormen handikoa izan behar dela baina, aldi berean, prebenitzeko mezu argia zabaldu behar duela. Oso interesgarria da pentsa dezazun hauek bezalako kanpainak egitea zinez beharrezkoa dela arrazoi horrengatik zu bezalako gazte ugari hiltzen direlako edo paraplegiko geratzen direlako, prebenitu ahal izateko pizgarri ona da, ezta?.

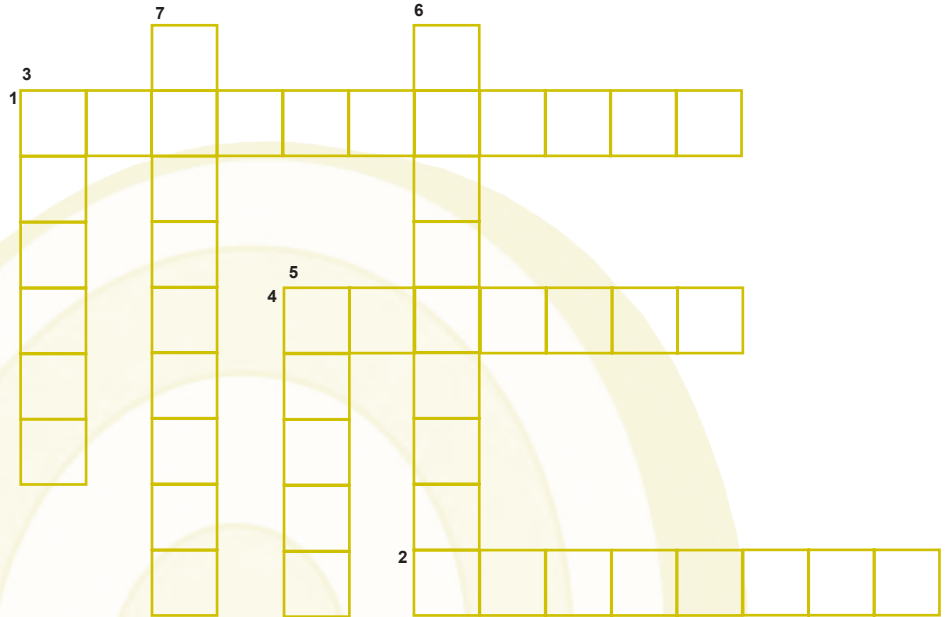
5.- Gurutzegrama hau ebatzi behar duzu:

Ezker-eskuin:

- 1.- Motorrari jarduteko behar duen erregaia ematen dion motorraren atala.
- 2.- Ibilgailua balizko arriskuen aurrean aseguratzen duen kontratua.
- 4.-Berau duena gidatzeko egiaztatzen duen adostasun formala.

Goitik behera:

- 3.- Burua babesteko pieza bakarreko gailua, balizko kolpeak moteltzeko asmoz egiten dutena.
- 5.- Txorkatilatik gorago igotzen dituzten eta istripua gertatzekotan motorista babesten duten oinetakoak.
- 6.- Zirkulazioan dauden ibilgailuek eraman behar duten identifikatzeko plaka ofiziala.
- 7.- «.....denbora» Ibilgailua geldiarazten den denbora-tartea.

4. DENBORA-PASAK

I.- LETREN URKATUA

Jarraian denbora-pasa konbinatua duzu. Jarduera honetan motozikletekin lotutako hainbat kontzeptu (bederatzi guztira) aurkitu beharko dituzu. Berau ebazteko bi aukera dituzu, definizioa eman diezazukegu eta, orduan, hitz zuzena aurkitu beharko duzu edo, bestela, hitza emango dizugu eta zuk zeuk definitu behar duzu.

Pista bat emango dizugu: hitz bakoitzaren letretako bat «segurtasuna» hitza osatzen dutenekin bat dator.

Beste pista bat: denbora-pasan ageri diren marrek dauden letra kopuru zuzena adierazten dute.

Erreferentziak:

- 1.- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

2.- Hori gabe ez dago baimenduta motordun ibilgailuak gidatzea.

3.- _____

4.- 50 z.k. baino gutxiago dituen motorra duen motozikleta batean gidatu ahal duzun gehieneko abiadura.

5.- _____

6.- Beste ibilgailu baten atzetik zoazenean mantendu behar duzu.

7.- _____

8.- _____

9.- Bere eraginek hainbat alterazio sortzen dituzte, hala nola erreflexuak gutxitzea, ikuspen periferikoa murriztea, nahasmendu- eta zorabio-egoerak, besteak beste.

	K	A	S	K	O	A	
L	_	_	E	_	_	_	I
			G				
E	S	K	U	L	A	R	R
			R	G			
			M	O	T	O	Z
			A				E
	A	S	E	G	U	R	U
A	B	I	A	D	U	R	A
			N				
			A	_	_	_	H

6. DENBORA-PASEN SOLUZIOAK

1.-LETREN URKATUA

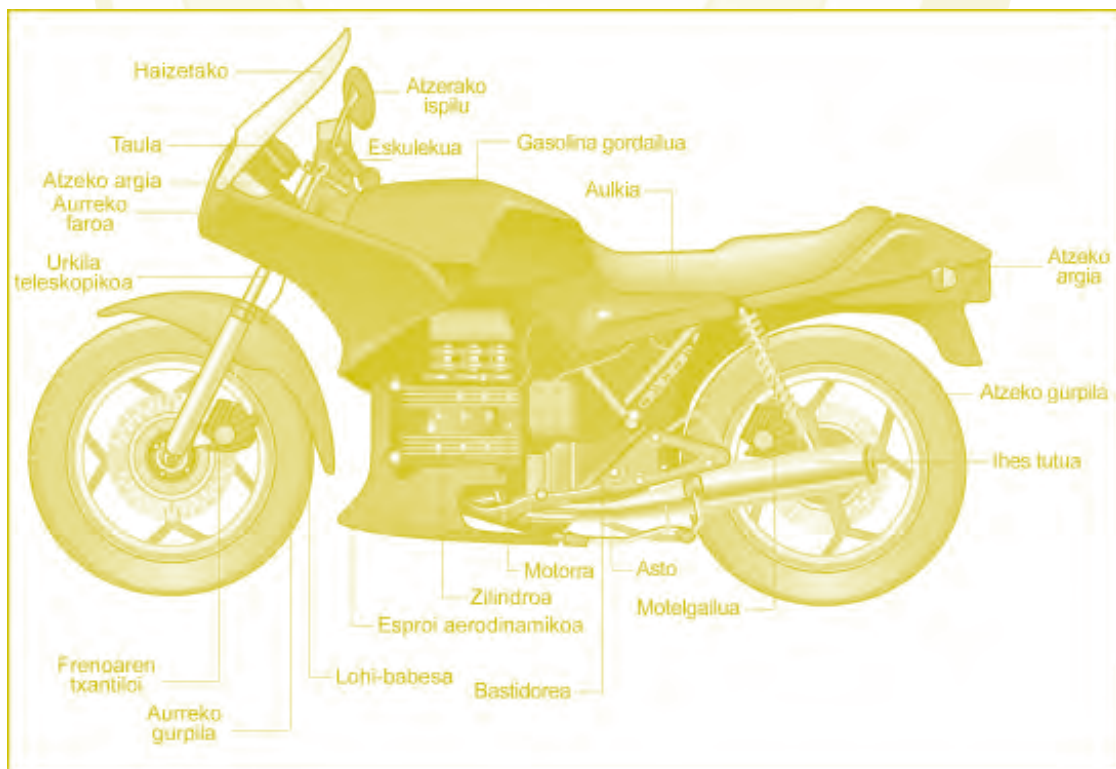
- 1- Babesteko derrigorrezko elementua. **KASKOA**
- 2- **LIZENTZIA**
- 3- Zure eskuak hotzetik, haizetik babesten duen elementua. **ESKULARRUAK**
- 4- **BERROGEI**
- 5- Motor batek bultzatutako bi gurpildun ibilgailua. **MOTOZIKLETA**
- 6- **TARTEA**
- 7- Istripua izatekotan aseguratzen zaituen derrigorrezko agiria. **ASEGURUA**
- 8- Ibiltako espazioaren eta egiteko erabilitako denboraren arteko harremana. **ABIADURA**
- 9- **ALKOHOLA**

2.- GALDUTAKO OBJEKTUAK AURKI ITZAZU

Motorrean ibiltzeko ezinbestekoa: motoa, giltzak, kaskoa, lizentzia eta ,ez dira derrigorrezkoak baina eskularruak ere egokiak dira.

7. JARDUEREN SOLUZIOAK

1.- Moto baten atalak:

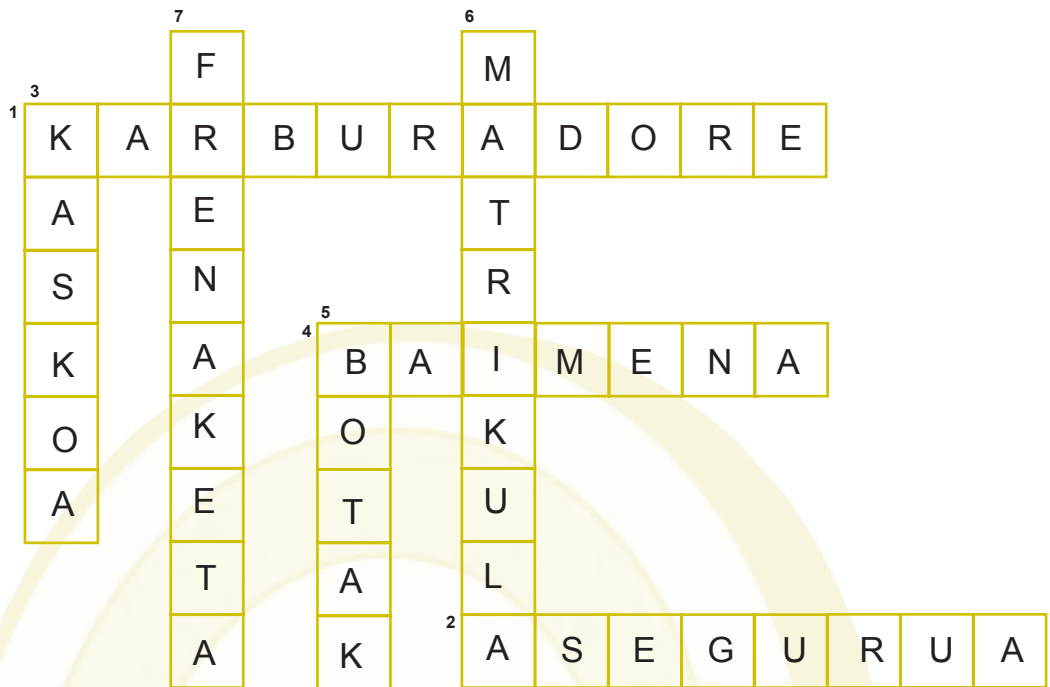
2.- Gurutzegrama

Ezker-eskuin:

- 1.- Karburadore
- 2.- Asegurua
- 4.- Baimena

Goitik behera:

- 3.- Kaskoa
- 5.- Botak
- 6.- Matrikula
- 7.- Frenaketa

8. GLOSARIOA

MOTORRA

Mugimendua sortzeaz arduratzen den multzo mekanikoa.

EKIPO ELEKTRIKOA

Argindarra komunikatzen du. Motozikleta ibil dadin beharrezkoa den korrante elektrikoa elikatu eta eroaten du.

SUSPENTSIOAK

Karrozeria gurpilen gainean elastikoki eusteko helburua duten pieza eta mekanismo multzoa.

KARBURADOREA

Barne-errekuntzako motor batean erregaia eta airearen kopuru egokia nahas daitezen errazten duen gordailu mekanikoa. Motorrari ibil dadin beharrezkoa duen erregaia ematen dio.

BALAZTAK

Motozikletaren abiadura gutxitzeko edo atsedean-egoerara eramateko balio duen mekanismoa.

NORABIDEA

Motozikletak zuzentzeko balio duen mekanismoa, hau da, norabide-aldaketak ahalbidetzen ditu.

TXASIS EDO BASTIDORA

Motor eta karrozeriari eusten dien armazoi, «hezurdura» baten antzekoa izango litzateke.

KLAXONA

Turuta, bozina, beste ibilgailu batzuei ohartarazten dien tresna.

ERANSKINA

Erantzun inkesta honi. Inkesta zure senideei eta lagunei ere eman diezazkiezu. Orain gai honen inguruan asko dakizula, emaitzak tauletan jar itzazu eta ondorioak atera itzazu.

INKESTA: MOTOZIKLETEN ARRISKUAK EZAGUTZEN AL DITUZU?

1. Moto bat nahastuta egon den trafiko-istripurik izan al duzu noizbait?

Bai_

Ez_

Ez baduzu izan: Moto istripua izan duen inor ezagutzen al duzu?

Bai_

Ez_

Deskribatu?

2. Serio pentsatzen baldin baduzu, moto istripuen arrazoi nagusia edo nagusiak zein dira zure ustez?

3. Moto bat gidatzen dutenek istripuak saihesteko izan beharko luketen prebentzio nagusia zein da?

4. Moto bat gidatzeak berez arriskuak dakartzala uste al duzu?

Bai_

Ez_

Baiezkoan, adierazi zein.

5. Arriskuak istripu bihur daitezen saihesteko ongi informatuta egoteari garrantzia ematen al diozu?

Bai_

Ez_

Zergatik?

6. Gaiari buruzko informazio nahikorik duzula uste al duzu?:

Bai_

Ez_

7. Gaiari buruzko informaziorik ez baldin baduzu, nora joko zenuke informazio bila?

8. Eta gidatzen duzun motorra edo txirringak arazoak baldin baditu, nora joko zenuke?

Eskuratzen dituzun emaitzak ikusita, hausnarketa egin eta horren arabera jardun. Ez al duzu uste ongi egongo litzatekeela gaiaren inguruko informazio-kanpaina egitea? Jarri berriz ere lanean. Asmatu metodo bat eta ikasi duzuna zabal ezazu (foroetan edo zure webean bertan esaterako).

